

Електронний ресурс <https://bank.gov.ua/document/download?docId=64546644>. 4. Рішення Правління НБУ № 101-рш "Про схвалення Методики розрахунку коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR)" від 15 лютого 2018 року. Електронний ресурс :<https://bank.gov.ua/document/download?docId=64531891>

Васькович І. М., Баран М.М.
Національний університет «Львівська політехніка»

ВИДИ ПОДАТКОВИХ ПЕРЕВІРОК ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ЇХ ПРОВЕДЕННЯ

Питання щодо визначення видів податкових перевірок до прийняття Податкового кодексу України (далі ПКУ) було одним з найдискусійніших у законодавчому полі.

Дослідженню теоретичних проблем визначення змісту податкового контролю та механізму його реалізації в науковій літературі присвятили свої праці такі автори, як , зокрема, Ю. В. Гаруст, Н. А. Маринів, Д. М. Рева, Ю. В. Кваши, П. М. Чистяков та інші, і необхідно відмітити, не безрезультатно. Проте кардинальне реформування податкового законодавства України, що відбулося з прийняттям ПКУ, призвело до того, що певною мірою їх роботи втратили свою новизну, в той час як, практика їх застосування вимагають постійного комплексного наукового вивчення, а отже аналіз видів податкових перевірок, що встановлюються ПКУ та передумови і організація їх проведення набуває особливої актуальності.

Завданням ПКУ було систематизувати всі визначення податкових перевірок, що містилися в законах і підзаконних актах, упорядкувати їх, застосувавши досвід визначення видів податкових перевірок та удосконалити з метою оптимізації податкової системи з урахуванням багатого позитивного досвіду, що накопився у практиці нормотворчості і досягнення правової науки.

Відповідно до ПКУ існують такі способи здійснення податкового контролю:

1) ведення обліку платників податку – створення умов для здійснення контролю за правильністю нарахування, повноти і своєчасності сплати податків, зборів, нарахованих фінансових санкцій, дотримання податкового та іншого законодавства;

2) інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів державної служби – комплекс заходів із збору, опрацювання та використання інформації, необхідної органам державної податкової служби для виконання функцій і завдань;

3) перевірка – форма здійснення податкового контролю;

4) експертиза – проводиться тоді, коли в ході проведення перевірки необхідні спеціальні знання у галузі науки, мистецтва, техніки, економіки тощо [1].

Однією із форм податкового контролю є перевірка. Саме ця форма контролю є най-більш ефективною з точки зору виявлення та стягнення недоїмок, забезпечення податкових надходжень до бюджетів і державних цільових фондів. Податкові перевірки забезпечують безпосередній контроль за повнотою і правильністю обчислення податків і зборів, який може бути реалізований тільки шляхом порівняння податкових розрахунків (декларацій), що їх подають платники податків, з фактичними даними щодо їх фінансово-господарської діяльності.

Стаття 75 глави 8 ПКУ встановлено, що контролюючі органи мають право проводити камеральні, документальні (планові або позапланові; виїзні або невиїзні) та фактичні перевірки [1]. На нашу думку, розподіл, застосований законодавцем щодо визначення видів перевірок, не дуже вдалий. В ньому об'єднані кілька критеріїв класифікації перевірок – залежно від місця проведення (камеральні, виїзні та невиїзні), залежно від періодичності їх проведення (планові, позапланові) та залежно від предмета перевірки (документальні та фактичні).

Відповідно до підпункту 73.5 ст. 75 ПКУ зустрічні перевірки тепер набули статусу зустрічних звірок. Зустрічні звірки не відносяться до перевірок і проводяться в порядку, визначеному Кабінетом міністрів України [1].

Зустрічною звіркою вважається співставлення даних первинних бухгалтерських та інших документів суб'єкта господарювання, що здійснюється контролюючими органами з метою документального підтвердження господарських відносин з платником податків та зборів, а також підтвердження відносин, виду, обсягу і якості операцій та розрахунків, що здійснювалися між ними, для з'ясування їх реальності та повноти відображення в обліку платника податків. За результатами зустрічних звірок складається довідка, яка надається суб'єкту господарювання у десятиденний термін.

З 2014 року ПКУ запроваджується механізм проведення електронних перевірок платників податків, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності. Згідно абзацу 7 пп. 75.1.2 п. 75.1 ст. 75 ПКУ, електронна перевірка відноситься до категорії документальних позапланових невиїзних перевірок. Електронну перевірку ініціює сам платник податків, подаючи відповідну заяву в відповідний центральний органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову і митну політику, в якому він перебуває на податковому обліку. Заява має бути подана за десять календарних днів до очікуваної дати початку проведення електронної перевірки [3].

Право подати заяву про проведення електронної перевірки мають тільки відповідні платники податків: які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності; суб'єктів господарювання мікро-, малого, середнього підприємництва; інших платників податків. Згідно норм п. 77.2 ст. 77 ПКУ платники податків з незначним ступенем ризику включаються до плану-графіка не частіше, ніж раз на три календарних роки [2].

У зв'язку з цим виділяються наступні стадії процесу проведення податкової перевірки: 1) підготовка до проведення податкової перевірки (яка включає визначення підстав для її проведення, видання наказу керівника податкового органу про проведення позапланової виїзної перевірки, оформлення посвідчень на право проведення виїзної перевірки, ознайомлення з матеріалами попередніх перевірок, виклик платника та інше); 2) проведення безпосередньо перевірочних дій; 3) оформлення акту (при виявленні фактів порушень вимог податкового та іншого законодавства суб'єктами господарювання) чи довідки (при невстановленні таких порушень) про проведення податкової перевірки); 4) підписання акту та розгляд заперечень платників податків до прийняття податкових повідомлень рішень (рішень); 5) оформлення результатів податкової перевірки у вигляді прийняття податкових повідомлень рішень (рішень) про визначення податкових зобов'язань та застосування штрафних (фінансових) санкцій; 6) оскарження результатів податкової перевірки в позасудовому порядку (в порядку адміністративного оскарження); 7) перегляд результатів податкової перевірки за обставинами що знов відкрилися, в позасудовому порядку; 8) оскарження результатів податкової перевірки в судовому порядку (з дотриманням строків апеляційного узгодження податкових зобов'язань).

Незважаючи на те, що ПКУ передбачив певні вдосконалення податкової системи, зокрема: порядок організації та проведення податкового контролю контролюючими органами; перелік контролюючих органів, які мають право здійснювати перевірки суб'єктів господарської діяльності; форми проведення податкового контролю; загальні правила проведення податкових перевірок (камеральних і виїзних); терміни тривалості податкових перевірок тощо, але є певні питання, які потребують систематизації та налагодження для підтримання балансу інтересів платників по датків та органів, що здійснюють податковий контроль, що сприятиме ефективності, єдності та самостійності податкової системи.

1. Податковий кодекс України : Закон України : від 2 грудня 2010 р., № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?reg=2755-17>. 2. Наказ міністерства фінансів України від 20.11.2015

№ 1040 «Про затвердження Порядку подання платником податків заяви про проведення документальної невиїзної позапланової електронної перевірки та прийняття рішення контролюючим органом про проведення такої перевірки». 3. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату в Україні : Закон України від 21 грудня 2016 року № 17 97- VIII Відомості Верховної Ради . – 2016. - №251.

Волошин О.П.

Національний університет «Львівська політехніка»

УСПІХИ ТА РИЗИКИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження викликана активізацією зусиль органів державної влади України щодо реформування системи місцевого самоврядування та територіальної організації влади, створення нового формату відносин між центральними органами влади та новоутвореними органами територіального управління.

Питання децентралізації вивчали багато науковців, зокрема В. Авер'янов, М. Баймуратов, Г. Возняк, І. Грицяк, І. Луніна, В. Христенко та інші, однак дана проблема потребує подальшого вивчення зокрема щодо питань її неврегульованості в нашій державі.

Явище децентралізації притаманне країнам Європи має суперечливу природу та перебуває на різному рівні у системах державного управління різних держав. Цьому сприяє низка факторів, які можна звести до наступних груп: політичні (зміни в підходах до здійснення політики, за яких розширювалася роль місцевих громад та органів місцевого самоуправління), глобальні (зміни в технологіях управління та глобальна інтеграція), економічні (необхідність у зменшенні навантаження з боку державних органів управління та підвищення рівня економічної свободи) [1].

В Україні вже третій рік триває процес децентралізації. Перші об'єднані територіальні громади було створено 2015 року, станом на 01.01.2018 року їх кількість становила 665, а відповідно до середньострокового плану пріоритетних дій уряду, вже у 2020 році реформа децентралізації завершиться. Місцеві ради базового рівня мають бути на 100 % об'єднані у спроможні територіальні громади. Об'єднані територіальні громади (ОТГ) беруть на себе цілковиту відповідальність за всі сфери життя на власних територіях. За умови добросовісного виконання зобов'язань, підвищується ефективність використання бюджетних коштів, а це - прямий і правильний шлях до стабілізації соціально-економічної ситуації в усій країні.

Незважаючи на такий короткий термін, можна визначити позитивні та негативні аспекти проведення децентралізації в Україні.

Серед успіхів можна виділити наступне:

- ухвалення необхідного базового законодавства для добровільного об'єднання громад;
- надання певного рівня суспільних послуг та раціональне використання бюджетних коштів;
- здійснення реформи міжбюджетних відносин;
- проведення децентралізації у сфері будівельного контролю та надання адміністративних послуг;
- формування законодавства щодо державної регіональної політики та фінансування регіонального розвитку не на основі лобізму та лояльності до правлячої партії, а на основі формули підходів та найкращих практик розвинутих країн;
- наближеність місцевих органів влади до населення та формування ефективних каналів комунікацій;
- забезпечення фінансової самостійності органів місцевого самоврядування в прийнятті рішень;